

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Одеський національний економічний університет

***Анотація.** У статті досліджено особливості системи державної підтримки аграрної сектору економіки України та запропоновано напрями трансформації підтримки вітчизняних сільськогосподарських виробників з ціллю забезпеченню сталого розвитку аграрної сфери.*

Ключові слова: аграрна сфера; сільськогосподарські виробники; державна підтримка; форми підтримки.

STATE SUPPORT OF THE AGRARIAN ECONOMY IN UKRAINE

***Abstract:** The article examines the features of the system of state support for the agricultural sector of Ukraine's economy and suggests ways to transform the support of domestic agricultural producers in order to ensure sustainable development of the agricultural sector..*

Keywords: agricultural sector; agricultural producers; governmental support; forms of support.

Подальша глобалізація економіки та поглиблення євроінтеграції зумовлюють нові вимоги до розвитку економічних процесів в Україні. Як особливо важливе для України постало питання державної підтримки сільського господарства. Досвід європейських країн підтверджує, що розвиток фермерства має соціальний характер. Основними питаннями, які вирішуються в рамках Спільної аграрної політики Європейського Союзу, є забезпечення продовольчої безпеки, створення робочих місць та збереження ландшафту. В Україні ж у розвитку сільського господарства, зокрема середніх і малих товаровиробників, як стратегічних підприємницьких структур аграрного сектору економіки, переважає бізнесове спрямування, тоді як соціальній та екологічній складовим не приділяється достатньої уваги. Відсутність системних підходів державної політики до вказаних питань посилює різницю між рівнем конкурентоспроможності вітчизняних і зарубіжних товаровиробників. Тому державна підтримка сільськогосподарських підприємств України являє собою об'єктивну необхідність підвищення їх конкурентоспроможності. Метою державної підтримки є сприяння створенню та розвитку ринків аграрної продукції, підвищення економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств, створення робочих місць на селі, дотримання стандартів екологічного виробництва та протекцію національного виробника на світових ринках

Вихід сільського господарства на траєкторію сталого економічного зростання залежить від реалізації комплексу заходів, що передбачають максимальне використання та прискорене освоєння сучасних технологій, перехід галузі на еволюційну модель розвитку. Це зумовлює необхідність створення соціально-економічних, організаційних і нормативно-правових умов, що забезпечують ефективне відтворення, розвиток та використання науково-технічного потенціалу, належну організацію сучасної системи трансферу технологій, виробництва і реалізації нових видів конкурентоспроможної наукоємної продукції [1].

На сучасному етапі державна підтримка сільського господарства відбувається за такими напрямами: фермерські господарства; галузі тваринництва, садівництва і виноградарства, закупівля техніки вітчизняного виробництва. Згадані напрями реалізуються через відповідні програми Міністерства аграрної політики та продовольства України .

Для вказаних напрямів підтримки використовуються прямі, непрямі та опосередковані форми підтримки. Прямі форми реалізуються через надання кредитів, субсидій та компенсацій частини витрат на страхування врожаю. Непрямі – через проведення інтервенції сільськогосподарської продукції, встановлення внутрішніх закупівельних цін та митних тарифів з метою підтримки вітчизняних товаровиробників. Опосередковані – реструктуризація і списання заборгованості зі сплати податків та зборів, встановлення спеціальних режимів оподаткування, державне стимулювання науково-дослідної діяльності.

Державна підтримка являє собою комплекс заходів, що направлені на розвиток, збільшення обсягів та підтримку на внутрішньому та зовнішньому ринках виробників сільськогосподарської продукції. Відтак, остання реалізується за допомогою адміністративних та економічних методів. Адміністративні методи включають в себе антимонопольне регулювання, контроль за дотриманням норм і стандартів екологічної безпеки, раціональне використання земельних ресурсів. Економічні методи – пільгове оподаткування та кредитування, субсидіювання сільськогосподарської продукції, нормування витрат на виробництво [2].

Державна підтримка, яка є складовою аграрної політики, здійснюється через такі державні інституції: Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України і Державну фіскальну службу України.

Кожна інституція виконує важливу функцію у питаннях забезпечення та розподілу державної підтримки, зокрема:

- Верховною Радою України затверджено та прийнято нормативну-правову базу, яка регулює відносини між суб'єктами господарювання в сільському господарстві та державою;
- Відповідно до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» Кабінет Міністрів України здійснює підтримку через Аграрний фонд;
- Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України провадить державну підтримку через Програми підтримки розвитку підприємництва у сільському господарстві;
- Державна фіскальна служба України через систему оподаткування здійснює адміністрування податків і зборів [3].

Збалансований розвиток аграрного сектору економіки на перспективу повинен передбачати вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем. Найперспективнішими формами виробництва України при цьому є розвиток малих і середніх суб'єктів господарювання. Для їх ефективного функціонування, підвищення конкурентоспроможності державна підтримка стала об'єктивною необхідністю.

Звідси можна стверджувати, що основними адресатами державних програм підтримки мають стати малі і середні сільськогосподарські товаровиробники, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та кооперативні об'єднання, які є селозберігаючими суб'єктами в сільській місцевості. Адже в такому випадку існує особиста зацікавленість фермера або членів кооперативу у подальшому розвитку як власного бізнесу, так і території, де вони мешкають.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лупенко Ю.О. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/25873.pdf>. (дата звернення: 10.02.2022).
2. Іванова В.С. Державна підтримка виробників сільськогосподарської продукції: правові реалії та перспективи. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2020/20.11.20/ActualLawIssues20_79.pdf. (дата звернення: 12.02.2022).
3. Охота Ю.В. Ефективність розвитку та організаційно-економічне стимулювання підприємницької діяльності в АПК URL: https://vsau.org/assets/images/content/nauka/specradi-n/dusert_OxotaU.pdf. (дата звернення: 13.02.2022).

Тарасевич Наталія Вадимівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, Одеса, e-mail: nvt4364@gmail.com.

Tarasevych Nataliia V. – PhD, Associate Professor of the Department of Banking, Odessa National Economic University, Odessa, e-mail: nvt4364@gmail.com.

Гараєв Анар Гуммет-огли, студент 4 курсу факультету міжнародної економіки, Одеський національний економічний університет, Одеса, e-mail: nvt4364@gmail.com.

Garayev Anar G. - 4th year student of the Faculty of International Economics, Odessa National Economic University, Odessa, e-mail: nvt4364@gmail.com.